

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

LPKTS puslapis interne: <http://www.lpkts.lt>

Nr. 10
(1080)

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SAJUNGOS SAVAITRAŠTIS

* 2014 m. kovo 14 d. *

Kovo 6 dieną Alytaus miesto savivaldybėje įvyko renginiai, skirti Lietuvos partizanų vado, brigados generolo, Alytaus miesto garbės piliečio Adolfo Ramanausko-Vanago 96-osioms gimimo metinėms paminėti.

Alytaus miesto savivaldybėje svečius sutiko savivaldybės meras Jurgis Krasnickas, administracijos direktorius Kęstutis Ažuolas, mero patarėjas Raimondas Jančiauskas, Švietimo skyriaus vedėjas Vytautas Valūnas ir šio skyriaus tarnautojai. Susitikime dalyvavo Lietuvos Respublikos Seimo narys Julius Sabatauskas, Varėnos rajono savivaldybės administracijos Merkinės seniūnijos seniūnas Gintautas Tebera, Adolfo Ramanausko-Vanago duktė Auksutė Ramanauskaitė-Skokauskienė, Adolfo Ramanausko-Vanago vaikaitė, Lietuvos kariuomenės Karo medicinos tarnybos Medicininės paramos vienetų grupės vadė majorė Inga Jančevičienė, Lietuvos partizanas, Adolfo Ramanausko-Vanago bendražygis Juozas Jakavonis-Tigras, Krašto apsaugos ministerijos Pajėgumų ir ginkluotės generalinis direktorius brigados generolo Gintautas Zenkevičius, padėjėjas kapitanas Kęstutis Viršilas, atsargos pulkininkas Arūnas Dudavičius, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių bendrijos Alytaus miesto ir rajono skyriaus pirmininkas, LPKTB tarybos narė Rapolas Baliulevičius, LPKTB tarybos narė, Lietuvos partizano Vytauto Na-

Paminėtos Adolfo Ramanausko-Vanago 96-osios gimimo metinės

Susikaupimo akimirką prie simbolinio Lietuvos partizanų vado, brigados generolo Adolfo Ramanausko-Vanago kapo

nartonio-Nainio duktė Rima Rakauskienė, Lietuvos partizanas, LPKTB Alytaus miesto ir rajono skyriaus tarybos narys Juozas Janulevičius, Alytaus Adolfo Ramanausko-Vanago gimnazijos direktoriaus pavaduotojas Aleksandras Kirilovas.

„Šiandien ypač reikšminga diena – minime išskirtinę progą – Lietuvos partizanų vado, brigados generolo Adolfo Ramanausko-Vanago 96-asis gimimo metines“, – susirinkusiems sakė meras J. Krasnickas. „Tai žmogus, asmeniniu pavyzdžiu parodės, kiek kainuoja Laisvė ir Nepriklausomybė. Labai svarbu, kad šį

žmogų žinotų, prisimintų ir gerbtų jaunimas ir ateities kartos. Tikiuosi, kad daugiau niekada neteks laisvės siekti pralejant kraują. Linkiu, kad kiekvienas vertintume tai, ką turime“, – kalbėjo meras.

Susitikimo su miesto vadovais metu parodytas filmas apie Alytaus miestą. Švietimo skyriaus vedėjas V. Valūnas svečius supažindino su tautiniu, patriotiniu ir pilietiniu ugdymu Alytaus miesto savivaldybės švietimo įstaigose. Susitikime su miesto vadovais svečiams buvo pristatyta idėja, kuri gimbė praėjusiais metais, kad tokias datas kaip ši reikia minėti kasmet, mat svarbu susi-

tiki su išlikusiais Lietuvos partizanais, jų artimaisiais bei istoriją papasakoti miesto bendruomenei. Svečiams susitikimo metu įteiktos miesto savivaldybės atminimo dovanos, prisiminimais pasidalijo ir Adolfo Ramanausko-Vanago bendražygis Juozas Jakavonis-Tigras, padėkos žodži už parodytą pagarbą ir dėmesį tarė A. Ramanauskaitė-Skokauskienė.

„2007 metais Alytaus miesto savivaldybės taryba Adolfui Ramanauskui-Vanaguisuteikė garbėspiliečiovardą. A. Ramanauskas-Vanagas – mokytojas, dirbęs Alytuje, Lietuvos karininkas, daug pri-

sidėjės leidžiant partizaninę spaudą Lietuvoje, ir svarbiausia – partizanų vadas. Tai žmogus, atlikęs ženklu vaidmenį mūsų tautos ir valstybės istorijoje, vertas mūsų bendruomenės ir visos tautos pagarbos“, – sakė V. Valūnas.

Svečiai lankėsi Alytaus lopšelyje-darželyje „Putinėlis“ bei žiūrėjo mažųjų alytiškių atliekanamą programą, Alytaus suaugusiuju ir jaunimo mokykloje aplankė fotografijos parodą „Metų laikai“ bei apžiūrėjo 2013 metais pastatytą naują ir modernią sporto salę, susitiko su mokiniais ir mokytojais Alytaus Putinių, Šv. Benedikto gimnazijoje.

Apsilankyta Alytaus Adolfo Ramanausko-Vanago gimnazijoje, kur Lietuvos partizanų vado garbei surengtas renginys „Kalbėkim širdimi“. Renginio metu skambėjo „Tautiška giesmė“, Džukijos partizanų himnas, mokiniai sukurtos dainos pagal tremtinių eiles, skaitytos išstraukos iš mokiniai rašinių konkursui „Ką aš pasakyčiau prie Adolfo Ramanausko-Vanago kapo“. Svečiai kartu su mokiniais ir mokytojais apsilankė A. Ramanausko-Vanago gimnazijos muziejuje.

Renginius vainikavo pagarbos ir susikaupimo akimirkos prie simbolinio Lietuvos partizanų vado, brigados generolo Adolfo Ramanausko-Vanago kapo ir memorialo, skirto Dainavos apygardos partizanams pagerbti.

Alytaus miesto savivaldybės Viešųjų ryšių skyriaus inf.

Skelbiamas literatūros konkursas

Artėjant birželio 7 dieną Kaune įvyksiančiai buvusių politinių kalinių ir tremtinių dainų ir poezijos šventei „Leiskit į Tėvynę“, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajunga skelbia literatūros konkursą.

Per pastaruosius dvejus metus išleistas knygas tremties ir rezistencijos tematika, autoriai (prioritetas teikiamas Kauno apskrities gyventojams) ar teikiantieji asmenys bei organizacijos turi atsiusti iki gegužės 4 dienos „Tremtinio“ redakcijai, adresu: Laisvės al. 39, Kaunas 44309 (ant voko nurodykite: „Lite-

ratūros konkursui“). Vokai bus atplėšiami gegužės 5 dieną, susirinkus komisijai.

* * *

XII respublikinės dainų ir poezijos šventės „Leiskit į Tėvynę“ Kaune literatūros konkurso nuostatai:

- Laureatu gali tapti buvęs politinis kalinas ar tremtinys, per dvejus metus iki šios šventės išleidęs vertiginiausia bet kurio žanro literatūros kūrinį tremties ir pasipriešinimo tema.

- Pirmenybė teikiama autoriams iš regiono, kuriame vyksta šventė.

- Kūrinius vertinimui gali

siūlyti kūrybinės organizacijos ir pavieniai asmenys.

- Literatūrinės premijos dydį ir formą nustato šventė rengianti LPKTS.

- Kandidatus atrenka vienos kultūros ir švietimo darbuotojai ir pateikia konkurso vertinimo komisijai.

- Premija įteikama šventės „Leiskit į Tėvynę“ metu.

- Skiriamos ir paskatinamos premijos ar prizai moksleiviams už literatūrinius rašinius tremties ir pasipriešinimo tema.

- Paskatinimo premijų ar prizų kiekį ir jų vertės dydžius nustato LPKTS.

* * *

Literatūros konkurso vertinimo komisija: pirmininkas – rašytojas, poetas, Lietuvos rašytojų sąjungos narys Stanislovas Abromavičius; narai: Kauno meno kūrėjų asociacijos pirmininkas, teisininkas, poetas, vertėjas, eseistas, Lietuvos rašytojų sąjungos narys Petras Palilionis; poetas, redaktorius, Lietuvos rašytojų sąjungos narys Robertas Keturakis; lituanistė, LPKTS vadybininkė Rasa Duobaitė-Bumbulienė; lituanistė, „Tremtinio“ redaktorė Jolita Navickienė.

„Tremtinio“ inf.

LPKTS XXI suvažiavimo delegatų dėmesiui!

**Kovo 29 d. (šeštadienį)
10.30 val. „Girstučio“ kultūros ir sporto centre (Kovo 11-osios g. 26, Kaune)
įvyks LPKTS XXI ataskaitinis rinkiminis suvažiavimas.**

Delegatų registracija nuo 9.30 val.

Nepamirškite atsivežti filialų vėliavas.

TS-KLD PKTF ir LPKTS valdybos posėdžiai

Kovo 8 dieną LPKTS buveinėje įvyko TS-KLD Politinių kalinų ir tremtinių frakcijos valdybos ir visuomeninės organizacijos Lietuvos politinių kalinų ir tremtinių sajungos valdybos posėdžiai.

TS-LKD PKTF valdybos posėdyje nuspręsta balandžio 26 dieną 11 val. surengti PKTF konferenciją, skirtą frakcijos įkūrimo 10 metų sukaktiai paminioti, artėjantiems Prezidento ir Europos Parlamento rinkimams bei būsimam referendumui. Aptarta ir patvirtinta konferencijos darbotvarkė. TS-LKD PKTF pirmininkė Seimo narė Vincė Vaidevutė Margevičienė kvietė į frakcijos veiklą įtraukti naujų narių, ypač jaunų.

Kalbėta dėl Vilniaus Politinių kalinų ir tremtinių frakcijos įkūrimo, Politinių kalinų ir tremtinių frakcijos atstovavimo TS-LKD valdymo institucijose.

V.V. Margevičienė aptarė politines aktualijas. Ji pasakojo, kad šešelinė vyriausybė dirba aktyviai, TS-LKD nariai važinėja po Lietuvą, išklauso problemas, aptaria aktualius klausimus. Džiugu, kad žmonėms aškėja referendumo dėl žemės pardavimo užsieničiams sumanytojų užmačios ir galimos pasekmės.

Frakcijos pirmininkė, kalbėdama apie įvykius Ukrainoje, sakė, kad Rusija visais būdais stengiasi išlaikyti įtaką Ukrainoje, nes jai iš rankų slysta dujų monopolis – baiminasi dėl Kryme atrastų didžiulių skalūninių dujų telkiniių. V.V. Margevičienė teigė, kad Ukrainoje prasideda blokada, gali būti, kad reikės mūsų pagalbos maistu ar drabužiais, pagalba vykti organizuotai.

P. Jakučionis pasiūlė frakcijai parašyti Seimo rezoliucijos projektą dėl B. Bradausko kalbų apie tremtinius.

V. Hasse piktinosi, kad per TS-LKD tarybą patys savo narių nesugebėjome išreitinguoti Europos Parlamento rinkimą.

Seimas pradėjo pavasario sesiją

Kovo 10 dieną parlamentari rinkosi į eilinę Seimo pavasario sesiją, kurią pradėjo diskusija apie Lietuvos pirmininkavimo ES Tarybai rezultatus ir pavasario sesijos darbų programos pristatymu.

Pasak Seimo Ryšių su visuomene skyriaus, įregistruotame Pavasario sesijos darbų programos projekte – apie 600 teisės aktų projektų. Vyriausy-

mų TS-LKD sąraše, todėl mūsų kandidatai atsidūrė sąrašo gale.

E. Strončikas sakė, kad turime reikalauti TS-LKD tarybos dokumentus gauti iš ankssto, o ne prieš pat posėdį.

L. Kalnikaitė apgailestavo, kad kiekvienas pilietis gali pasirašyti nors ir už visus kandidatus į Prezidento postą. Jos nuomone, būtų teisinga vienam piliečiui pasirašyti už vieną kandidatą.

Frakcijos valdyba nutarė Prezidento rinkimuose palaukyti Dalią Grybauskaitę, o Europos Parlamento rinkimuose – Radvilę Morkūnaitę-Mikulénienę.

Po šio posėdžio įvyko pasutinis dabartinės LPKTS valdybos posėdis. Kovo 29 dieną LPKTS suvažiavime bus išrinkta nauja valdyba ir LPKTS pirmininkas. Valdybos pirmininkas E. Strončikas padėkojo valdybos nariams už pasitikėjimą, dalyvavimą posėdžiuose, apskričių koordinatoriams – už nuoširdų darbą. Ypač dėkojo LPKTS pirmininkui dr. Povilui Jakučioniui, pateikusiam daugybę iniciatyvų.

Apžvelgės valdybos darbą E. Strončikas sakė, kad gautas atsakymas iš Alytaus savivaldybės dėl paminklo Dainavos apygardos partizanams – ji sustinka, kad paminklas būtų statomas Alytuje.

LPKTS pirmininkas P. Jakučionis informavo, kad prokuratūra atmetė skundą dėl B. Bradausko kalbų apie tremtinius.

P. Jakučionis pasiūlė LPKTS suvažiavime priimti dvi rezoliucijas: dėl Ukrainos ir dėl rinkimų.

LPKTS pirmininkas pasakojo, kad kovo 6 dieną vykusiame Visuomeninės tarybos posėdyje kalbėta apie paminklo Dainavos apygardos partizanams pastatymą. LGGRTC pažadėjo sudaryti komisiją ir nutarti, kurioje vietą paminklas bus statomas.

P. Jakučionis paragino sužinoti, ar visose pagrindinėse, vidurinėse mokyklose ir gimnazijose pilietinio ugdymo pamokose dėstoma pasipriešinimo istorija.

Jis pasigedo LGGRTC vadovybės iniciatyvos sprendžiant Tremties ir rezistencijos muziejų klausimą.

Valdyba aptarė pasiruošimą LPKTS XXI ataskaitiniams rinkiminiam suvažiavimui. Atsakingoji sekretorė Ona Tamšaitienė dėkojo filialams už tvarkingai ir atsakingai teiktas kandidatūras.

Patvirtinti kandidatai į LPKTS pirmininko postą. Tai – ilgametis LPKTS valdybos narys ir Vilniaus apskrities koordinatorius Petras Musteikis ir LPKTS tarybos pirmininkas dr. Gvidas Rutkauskas. Kiti siūlyti kandidatai (P. Jakučionis, B. Kažemėkaitė, E. Strončikas, J. Marcinkevičienė, G. Uogintas) dalyvauti LPKTS pirmininko rinkimuose atsisakė.

Patikslintas kandidatų į LPKTS valdybą sąrašas, patvirtinti kandidatų į Revizijos bei Procedūrų ir etikos komisijas sąrašai. Pasiūlyti suvažiavimo pirmininkai ir sekretoriatas.

Valdybos pirmininkas informavo, kad parengti dainų ir poezijos šventės „Leiskit į Tėvynę“ literatūrinio konkurso nuostatai (spausdinami atskirai) ir sudaryta komisija (pirmininkas rašytojas ir poetas, Lietuvos rašytojų sąjungos narys Stanislovas Abromavičius, nariai: poetai Petras Palilionis ir Robertas Keturakis, LPKTS atstovės – Jolita Navickienė ir Rasa Dubaitė-Bumbulienė).

Aptartos LPKTS Jonavos filialonarių, teikiamų apdovanojti LPKTS žymeniu „Už nuopelnus Lietuvai“, kandidatūros.

Loreta Kalnikaitė visus pakvietė balandžio 27 dieną dalyvauti Šilalės rajone Nevočių kaime paminklo žuvusiems partizanams pašventinime.

„Tremtinio“ inf.

viešųjų finansų drausmės užtikrinimui, kovai su šešeline ekonomika, energetinio efektyvumo ir saugumo didinimui, korupcijos prevencijai, švietimo, mokslo, kultūros ir sveikatinimo politikos įgyvendinimui, gerinant šių paslaugų kokybę ir prieinumą, kitiems visuomenei aktualieiams klausimams.
(keliamo į 4 psl.)

A. Kubilius: „Vladimirai Putinai, nustok elgtis kaip neprognozuojamas branduolinis banditas“

Kovo 6 dieną Tėvynės Sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų (TS-LKD) partijos pirmininkas Andrius Kubilius Europos liaudies partijos (EPP) kongrese Dubline žymiausius Europos politikus paragino imtis iniciatyvos sprendžiant dramatišką situaciją Ukrainoje ir nenuolaidžiauti Rusijai: „Europos liaudies partija visada buvo stipriausia Europos vertybių gynėja. Ir mes pasiekėme daug. Aš didžiuojuosi būdamas Europos liaudies partijos seimos narys, – sakė TS-LKD partijos pirmininkas. – Tačiau dabar ir vėl atėjo tas lemiamas metas, kai turime parodyti, ar mes iš tikrujų esame užvertybės ir tikrą taiką, ar vietoj to mes vėl tiesiog nuolaidžiavame. Toks nuolaidžiavimas yra didžiausias pavojuς tikrai taikai“.

A. Kubilius pabrėžė, kad Ukrainos žmones, Maidano žmones šiuo metu Kremliaus baudžia tik todėl, kad jie pasirinko Europos vertybes.

„Ukrainiečiai šiuo metu žiūri į mus, į mūsų kongresą. Ar mes esame pasirengę ginti tikrąsias Europos vertybes – solidarumą, laisvę, suverenitetą net ir tada, kai Kremliaus širsta, ar mes tiesiog dar vieną kartą nuolaidžiavame?“, – kongrese viešai klausė TS-LKD partijos pirmininkas, primindamas, kaip po Gruzijos karo 2008-aisiais buvo gedingai nuolaidžiavama ir dabar matomos pasekmės. Gružija – 2008 metais, Ukraina ir Krymas – 2014 metais, kas bus

gumui visame Europos žemeyne.

Tai visiškai netoleruotini veiksmai, kuriuos Europos Sąjunga ir Lietuva turi griežtai smerkti ir padaryti viską, kad jie būtų susabdyti, kol tai nesukelė dar didesnių katastrofiškų pasekių“, – teigia A. Kubilius.

Parlamentarai ragina Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministrą Liną Linkevičių neatidėliojant pradėti taikyti šiemis dvieims asmenims tokias pat sankcijas, kokias Lietuva vienašališkai pradėjo taikyti kitiems 18 buvusios Viktoro Janukovyciaus režimo pareigūnų.

„Taip pat raginame siekti, kad šiemis asmenims tokios pat sankcijos būtų pradėtos taikyti visos ES mastu“, – už sankcijas pasisako A. Ažubalis.

Pagal TS-LKD frakcijos spaudos pranešimą parengė Ingrida VĖGELYTĖ

Ukrainos auka – ir už Lietuvos ateitį

Rašydamas straipsnį apie įvykius Ukrainoje negali būti tikras, kad iki laikraštis pasieks skaitytojus padėtis bus visiškai pasikeitusi. Tad nėra prasmės aptarinėti įvykius chronologine tvarka, juo labiau kad visam pasaulyui aišku – Rusija vykdo karinę agresiją prieš nepriklausomą Ukrainą. Neaišku tik viena – kur agresorė sustos? Šiu įvykių fone, kūpinaime nerimo ir negeros nuojaustos, atėjo laikas pasižiūrėti ir į save – kas vyksta Lietuvoje, ar esame pasiruošę pačiam boggiausiam scenarijui, galų gale, kam rūpi valstybės ateitis, o kam – priešingai.

V. Putino propaganda dirba visu pajėgumu

Pasaulio žiniasklaida nuolat skiria pirmuosius naujienų puslapius ir minutes įvykiams Kryme ir visoje likusioje Ukrainoje. Kai kur Kryme dar laikosi ukrainiečių kariniai daliniai, nesutinkantys atiduoti ginklus ir pasitraukti iš karinių objektyų, rusai meluoja neraudonuodami, kad ukrainiečių karinius postus blokuoja ne jų pajėgos, bet Krymo savanoriai, o jų reguliaroji kariuomenė nepalieka savo dislokacijos vietų. Bet tuo pat metu rusų laivai užblokuoja Ukrainos karinių jūrų pajėgų laivus, paskanindami savo nurašytus laivus sėsiauryje taip, kad ukrainiečiai negalėtų išplaukti į atvirus vandenis. Čia kažkodėl jau nesigirdi paistalu, kad tai irgi Krymo savanorių darbas. Bet kuriuo atveju, kai tik prabyla V. Putinas ar kas nors iš jo aplinkos, pasaulyui tenka stebėtis neapsakomu cinizmu – taip ir norisi paklausti: kodėl, Kremliau, jūs mus laikote idiotais? Štai kalba užsienio reikalų ministras Lavrovas, pyksta, kad Vakarai bando pavaizduoti Rusiją kaip vieną iš konflikto pusią, „bet taip nėra, nes tai Ukrainos vidaus reikalas, mes neduodame nurodymų tiems savanorių būriams“. Patikės kas nors? Juk dar nepamiršome, kaip pats V. Putinas sakė, jog V. Janukovyčius papraše įvesti į Ukrainą rusų karius... Beje, įdomūs dalykai dedasi –

tai Janukovyčius kalba per spaudos konferenciją, tai viešojoje erdvėje pasirodo žinių, kad jis ištiko širdies smūgis arba išvis nebéra tarp gyvujų. Kur tiesa, o kur pramanai, sunku susigaudyti, bet aišku, kad V. Putinui nebūtų naudinga, jei paaiškėtų, kad jis dangstosi Janukovyčiumi, kuris... aname pasaulyje. Gali būti ir atvirkščiai – neberekalingas V. Putinui Janukovyčius, mat nepateisino lūkesčių. Arba – atliko darbą ir gali būti laisvas, tiksliau – negyvas (nėra žmogaus, nėra problemos). Žodžiu, visi Kremliaus pasiskymai téra akivaizdi propaganda, peržengianti sveiko proto ribas. Todėl ji skirta greičiausiai Rusijos gyventojams ir Rytų Ukrainos rusakalbiams, jeigu jie linkę abejoti, kad Rusija – geriau nei Europos Sąjunga. Bet gali būti, kad šios propagandos paskirtis – ruošti dirvą tolimesnės Rusijos agresijos veiksmams pasaulyje.

Lietuvoje irgi dirba propagandi- niai TV kanalai, internetinės svetainės

Lietuvoje kilo pagrįstų klausimų, ar gali būti transliuojami rusiški kanalai, kuriuose pilasi dezinformacija ir V. Putino propaganda. Kurie naudojasi kabelinių televizijų paslaugomis, tie negalėjo nepastebėti per rusų kanalus stanga plūstelėjusios antiamerikietiškos propagandos, kovinių filmų apie šaunius rusų karievius, triuškinančius čečenų „smogikus“ (beje, įdomu tai, kad ir vietiniai gyventojai, ne išskiriant net vaikų, tuose filmuose parodomai kaip sunaikinimo verti blogiečiai), iki koktumo bukų sąmokslo teorijų apie amerikiečių žvalgybų piktadarybes prieš savo piliečius, apie blogus Vakarus, sukirsniusius ukrainiečius, ir kitokios. Netgi kalbant apie Venesuelą randama proga paminėti ukrainiečių ekstremistus! Kai kada stebina Kremliaus propagandininkų operatyvumas – jau susukti filmukai, kuriuose rusų specialiųjų tarnybų veteranai „nagrineja“ dokumentinius Maidano įvykius kadrus ir aiškina, kad juose dalyvavęs snaiperis buvo „euro-

Įvykiai, komentarai

maidaniečių“ žmogus, speciaišiai šaudės ne tik į „Berkuto“ pareigūnus, bet ir į savus... (Neatrodė, kad girdėta?) Ar tik ne šitie veteranai patarė A. Paleckui skleisti melą, kad per Sausio įvykius Vilniuje „savi šaudė į savus“?) Be jokios abejonės šios interpretacijos turi vieną tikslą – sukelti tarp ukrainiečių nepasitikėjimą savo lyderiais, kuriems laikinai patikėta eiti šalies vadovų pareigas. Tačiau žinant Rusijos valdžios visišką nesiskaitymą su tarptautinės teisės normomis (ką jau bekalbėti apie įproti nesiskaityti su žmonių gyvybėmis) daug realesnė būtų tiki mybė, kad tas snaiperis priklausė Rusijos specialiosioms pajėgomis. Nepaisant to, ant šio kabliuko sugebėjo užkibti net Estijos užsienio reikalų ministras, ēmęs abejoti, kas iš tikrujų šaudė...

Kaip čia neprisiminti nesamoniją apie tai, kad Manhene daugiaaukščius – dyvinius sprogdino neva patys amerikiečiai. Tai ta pati taktika – siekia maiteigtis aukoms mitą, kad dėl tragedijos kalti savi. Beje, ką tik paminėta sąmokslo teorija rado šalininkų ir pas mus – socialiniuose tinkluose vyko aršios komentatorių kovos. Tieša sakant, ir šiandienos Ukrainos įvykiai labai jau nedviprasmiškai vertinami save patriotais, nacionalistais ir tautininkais besivadinančių internautų svetainėse – atsargiai, bet atakliai režiamas proputiniškas požiūris. Štai kur slepiasi „penktoji kolona“ – po tautiniais šūkiais ir vėliavomis! Galima pasiguosti tik tuo, kad šie pseudopatriotai pritilo ir aršiai nebepuola TS-LKD pasiūlytos Rusijos minkštosios galios sulaukymo strategijos. Juk būtų neatsargu neigtis Rusijos keliai grėsmę! Pritilo net „Respublika“, prieš pat Krymo įvykius išvadinusi „Rusijos minkštosios galios sulaukymo strategijos“ autorius valstybės griovėjais, fantazieriais, kone Rusijos agentais (ne veltui sakoma – „kuo pats kvepia, tuo kitą tepa“).

Kuriems rūpi valstybės gynyba, o kuriems – nė motais

Per vienintelę V. Putino konferenciją (gal pastebėjote – V. Putinas nelenda į pirmąjį

planą?), kurioje Rusijos preidentas iššisai pilstė „švylosios skystimėli“, nuskambėjo kaltinimai, privertė suklusti: neva Maidano protestuotojai buvo teroristai, kuriuos parengė Lietuvoje ir Lenkijoje. Rusiškų televizijų laidose pasirodė ir filmuotų kadrų iš tokų „bazų“. Štai jums ir atsakymas, kokiui pagrindu V. Putinas įvestų savo kariuomenę į Lietuvos ir Lenkijos teritoriją (būtent į abiejų šalių iš karto) – pasauliui jis „teisintusi“, kad iškilo reikalus sunaikinti teroristus ruošiančias bazes (turbūt net rusakalbių skriaudimo kortos neprireiktu). Suprantama, nėra jokių bazių, bet... anot V. Putino, ir Kryme nėra Rusijos kareivių.

Todėl pirmajį kovo pirmadienį, tuo pat po Rusijos agresijos prieš Ukrainą, Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė sukvietė į posėdį Valstybės gynimo komiteto narius. Pro žiniasklaidos akis neprasprūdo faktas, kad šiame svarbiausiam posėdyje nebuvo Seimo pirmininkės Loretos Graužinienės ir Seimo nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto pirmininko Artūro Paulausko. Po poros dienų paaiškėjo ir šiu asmenų nedalyvavimo priežastys – Prezidentė D. Grybauskaitė, besilankymada Zoknių karinių oro pajėgų aviacijos bazėje, nedvirastiškai pasakė turinti žinių, kad „darbiečiams“ įtaką gali daryti Kremliaus, todėl šios partijos atstovai nebus kviečiami į posėdį. Juk akivaizdu, kad siekiama sukelti konfliktą su ES teise, sudaryti Lietuvos, kaip įspireigojimų nesilaikančios šalies, įvaizdį, nuskriausti paprastus Lietuvos žmones – atimti iš jų žemę. Argi nesimato, kad po tariamo patriotiškumo šydu paslėptas referendumas dėl žemės (beje, taip jis vadinti referendumo organizatoriai nesutinka) téra pirmas žingsnis, priartinančios Lietuvą prie atkuriamas Rusijos imperijos – juk „referendumais“ bus galima pridengti ir autonomijos siekius, ir „rusakalbių lygiatesiškumą“, ir viską, ką tik sugalvos V. Putinas. Ar to neužtenka naivuoliams įtikinti, kad ši tie garsiai rékiantys „tautinai patriotai“ téra Kremliaus klapčiukai, referendumais ir nuolatiniais „ne“, nukreiptais prieš Lietuvos narystę ES, prieš energetinę nepriklausomybę, dirbantys prieš mūsų valstybės Nepriklausomybę?

Ukrainos žmonių, pasiryžusių žengti europiniu keliu, auka tarsi aušra apšvietė ir mūsų padėtį, išvilkdama dienos švieson Lietuvos veikiančias antieuropines jėgas, sutartinai su V. Putino agresija eskaluojančias priešiškumą ES įstatymams ir Lietuvos priklausymui Vakarų demokratijoms. **Gintaras MARKEVIČIUS**

Jaukių kovo 3-iosios popietė šiauliačiai buvę trentiniai, mokytojai, moksleiviai rinkosi į miesto kultūros centrą, kur buvo atidaryta Aldonos Traškinienės darbų paroda „Žiedų lietus“.

Ankstesnėse parodose matėme dailininkės grafikos darbus tremties tematika. Šiparoda buvo šviesi ir spalvinga. Dailininkė, pedagogė, tremtinė Šeimos duktė yra suengusi daug personalinių ir grupinių parodų tremties tema. Jos darbų yra įsigijęs Kauko IX forto muziejus, privatūs asmenys. Aldona iliustravo keturius „Sibiro Alma Mater“ knygas.

Paroda „Žiedų lietus“ – kaip pavasaris po ilgo ir slogaus rudes. Tai koliažo tech-

nika atliki dabai. Dailininkė apie darbus juokaudama sako: „Sie darbai gime iš tingėjimo“. Ant drobės priklijuotos iš popierinių servetelių iškirptos ir savaip suplėšytos bei sukomponuotos gélės. Poto, dailininkė

kei nepastebimai pridėjus teptuką, gimsta nematyti gélės, netikėtos kompozicijos. Pa-veiksluose pajūrio kopos prazista gélėmis, per lauką nubėga saulėgražų pynė, buvęs aguonos žiedas virsta rože ar

Aldona Traškinienė bendraminčių būryje

Eduardo Manovo nuotr.

Seimas pradėjo pavasario sesiją

(atkelta iš 2 psl.)

Ypač didelį dėmesį ketina ma skirti finansų sritys klausimams. Tarp svarbiausių Seimo darbų – reglamentuoti sumažintų valstybinių socialinio draudimo senatvės ir netekto darbingumo (invalidumo) bei valstybinių pensijų kompenšavimo sąlygas ir tvarką. Taip pat pasirengti įsivesti eurą, litų keitimo į eurus, jų išėmimo iš apyvartos tvarką.

Planuojama mažinti šešelinię ekonomiką – didinti kontrolę ir galimai neteisėtų sandorių atsekamumą, stiprinti įmonių finansinę drausmę, didinti finansinių operacijų skaidrumą, mažinti galimybes išvengti mokestinių prievoļių, riboti atsiskaitymus grynaisiais pinigais, taip pat stiprinti kovos su pajamų neapskaitymu priemones.

Seimas taip pat sieks mažinti kontrabandos mastą, neteisėtą disponavimą akcizais apmokestinamomis prekėmis. Bus sprendžiama, ar sudaryti sąlygas įdiegti centralizuotą valstybės nekilnojamomo turto valdymą ir pradeti įmonės, kuri centralizuotai valdys šį turta, veiklą.

Teisės aktų projektais, kuriuose siekiama ekonomikos augimo, užimtumo didinimo, skurdo ir socialinės atskirties mažinimo, bus siūloma nustatyti papildomus apribojimus (saugiklius) įsigijant žemės ūkio paskirties žemę, teisiškai aiškiai reglamentuoti laisvosios ekonominės zonas teritorijos nuomą, tobulinti užimtumo remimo sistemą ir kita.

Energetika, kaip ir praėjusiose sesijose, toliau išliks

prioritetine sritymi. Didinat energetinį efektyvumą ir saugumą įstatymų projektais numatoma pašalinti kliūtis, trukdančias efektyviai tiekti ir vartoti energiją, taip pat sukurti energijos vartojimo efektyvumo įpareigojimų sistemą.

Šioje sesijoje tarp prioritetinių – sveikatos, švietimo, mokslo, kultūros klausimai. Pavasario sesijoje numatoma gerinant sveikatos paslaugų kokybę tobulinti sveikatos draudimo sistemą, mažinti gyventojų mirtingumą, skatinti sveiką gyvenseną, įgyvendinti struktūrinius sveikatos sistemos pokyčius.

Švietimo, mokslo, kultūros politikos įgyvendinimu siekiama įtvirtinti skaidresnę ir nuoseklęs kalbos politiką: užtikrinti visavertį lietuvių kalbos funkcionavimą visose viešo gyvenimo srityse ir prisidėti prie Europos bendrijos pastangų išsaugoti kalbinę ir kultūrinę Europos įvairovę. Planuojama tobulinti studijų kokybės reglamentavimą, studijų proceso organizavimą, studentų priėmimą į aukštąsias mokyklas, paramą studentams, aukštosioms mokyklos statusą ir kita.

Pavasario sesijoje Seimas ketina svartyti ir kitus aktualius socialinės, žmogaus teisių apsaugos, verslo, savivaldos, krašto apsaugos, teisės ir teisėtvarkos ir kitus klausimus.

Sesijoje numatoma testi valstybinio socialinio draudimo ir pensijų sistemos reformą siekiant užtikrinti ilgalaikį šios sistemos finansinį tvarumą bei adekvacijas išmokas, reglamentuoti savarankiškai dirbančių asmenų socialinio draudimo

įmokų mokėjimo tvarką, tobulinti ir gerinti vaiko teisių apsaugos sistemos reglamentavimą skatinant tėvų globos netekusiu vaikų įvaikinimą ar vai ko globą Šeimos aplinkoje.

Aplinkos apsaugos srityje – siūlymai spręsti socialines-ekonominės problemas sodininkų bendrijų teritorijose. Sesijoje bus siūloma apibrėžti komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūrą ir patobulinti pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo sistemą kartu sumažinant aplinkos teršimą. Planuojama supaprastinti statybų leidžiančių dokumentų išdavimo procedūras, detalizuoti statybos dalyvių pareigas ir sugriežtinoti jų atsakomybę.

Zemės ūkio sritys klausimais bus siekiama paspartinti piliečių nuosavybės teisių į žemę atkūrimą, išplečiant kompensavimo už miestuose turėtą valstybės išperkamą žemę būdus.

Žmogaus teisių apsaugos srities klausimais bus siūloma įteisinti draudimą diskriminuoti asmenis dėl jų šeiminės padėties ir fizinės išvaizdos. Numatoma spręsti Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo praktinio taikymo problemas, svarstyti gyvybės prenatalinėje fazėje teisinio reguliavimo klausimą, reglamentuoti asmenų, priklausančių tautinėms bendrijoms, sampratą, teisių ir laisvių apsaugą.

Prezidentė Dalia Grybauskaitė tradiciškai laišku pavasario sesijos pradžios progą pasveikino Seimo narius. Ji pabrėžė, kad šis politinis sezonas yra ypatingas. Mat Lietuva žymės svarbias suaktis – narys-

bijūnu. Langu, už kurio žydi gélės, nubėga lietus...

Parodos kuratorė Reda Uogintienė, pristatydama parodą, pastebėjo, kad tokia technika dirbančių dailininkų dar nesutiko. Ji stebėjosi, kaip paprasta popierinė servetėlė gali pasitarnauti talentingai dailininkei.

Sveikinusi Aldoną LPKTS Šiaulių filialo pirmininkę V.Jokubauskienę pasidžiaugė, kad „mūsų gretose yra tokia talentinga Aldutė“ ir palinkėjo tolimesnės kūrybinės sékmės.

Mokytojų sveikino kolegos, buvę mokiniai didžiuodamiesi sakė esą laimingi, kad galėjo mokytis pas Mokytoją Aldoną Traškinienę.

Stanislava STAŠKUVIENĖ

Sveikiname

Garbingo jubilieju proga sveikiname –

Laisvės kovotoją, buvusią Magadanų lagerių politinė kalinę Genę SMAILIENĘ – 85-ojo,

buvusią Kazačinsko r. Krasnojarsko kr. tremtinę Eugeniją ŠLIORAITĘ-MOCKAITIENĘ – 80-ojo,

buvusią tremtinę, gimusią toli nuo Tévynės, Janę PAULAUSKIENĘ – 60-ojo.

Linkime stiprios sveikatos, neblestančios energijos, dvasios ramybės ir Dievo palaimos.

LPKTS Jonavos filialas

* * *

Tegul prāžys dar daug pavasarių,
Melsva miškų gėlė...
Tegul nebus Jums skausmo
ašarų,
Te paukščiai suoks šile!
Tikėkite gražiu gyvenimu,
laime ir džiaugsmu,
Te jūsų šventė vaikščioja
pavasario taku.

Jubiliejinių gimtadienių proga sveikiname kovo mėnesį gimusius LPKTS Rokiškio filialo narius:

75-ojo – Aleksandra INČIŪRIENĘ,
Vandą VRUBLIAUSKAITĘ-MIKLOŠEVICIENĘ,
Afanasių MOROZOVĄ;
70-ojo Rimantą MALČĄ;
60-ojo Viktorą BURINĄ.
Sveikatos, stiprybės, Dievo palaimos!
LPKTS Rokiškio filialas

Sunaikinti gyvenimai

Filomena Striogaitė-Šabūnienė gyvena Kaune, Žaliakalnyje. Pernai paminėjo savo 90-metį. Guvi, geros atminties, taurios širdies moteris su jauduliu pasakojo savo giminės istoriją – apie neturta, meile Lietuvai, tévelių siekį išlavinti vaikus. Ir sunkų visai Lietuvai laikotarpį po karo, paramą partizanams, lagerius ir tremtį. Džiaugiuosi Striogų gyvenimo istorija užrašęs, kad ji nenukeliautų į nežinią.

Filomena įmokslus kabino-si sunkiai. Gyveno atokiamame Virkščių kaime, Žemaitkiemio valsčiuje, Ukmergės apskrityje; kaimynai – daugumoje jau nos šeimos, tad Lyduokių pradžios mokyklą, buvusią už 3 kilometrų, pradėjo lankytį vėliau. Viena mergaitė tą kelią eiti bijojo, o netoli ese vienmečių nebuvo. Virkščiai – naujakurių kaimas, pradėtas statyti apie 1925 metus, jauni žmonės – Lietuvos kariuomenės savanoriai – tik iškūrė gausino šeimas. Namuose Filomena mama ir tévelis išmokė pažinti raides ir raštyti, tad su trimis vaikais iškeiliavo į Lyduokius būdama jau devynerių. Čia mokėsi tik vienerius metus, nes 1933 metais Skačiūnų dvare atidarė pradžios mokyklą. Keturis skyrius baigė per trejus metus. Tuo metu mamos sesuo Paulina Butkutė, gimusi 1897 metais, gyveno Žasliuose, mokytojavo. Ji sutiko priglausti mergaitę, savo krikšto dukterį, ir leisti į mokyklą. Čia Filomena baigė penktą ir šeštą skyrius. Sugrįžo į gimtasią vietas, mokėsi Ukmergės gimnazijoje. Būdama septyniolikos ir besimokydamas trečioje klasėje, pamatė Lietuvos okupaciją.

Kartą gimnazistas Pilka supjaustė Stalino portretą. Vainikinė suėmė, tardė. Tada Filomena pagalvojo, kad jai nebūs lemta baigtį gimnaziją, tad susidėjo daiktus ir sugrįžo į tévų ūki, kuriami ieškoti ramybės ir galimių išsigytį specialybę. Tolimesni įvykiai parodė, kad ši iliuzija okupuotame krašte buvo pragaištinga... Beje, Žaslių pradžios mokyklos mokytoja Paulina Butkutė (Butkaitė) 1941 metais buvo suimta ir įkalinta Lukiskių kalėjime. Išlaisvinta birželio 24 dieną antisovietinio sukilimo metu. 1942 metų rugpjūčio 1 dieną ji parašė prašymą atleisti iš mokytojos pareigų dėl sveikatos. Tikroji atleidimo priežastis buvo visai kita: esą ji žydų kilmės (motina buvo žydaitė) ir bijo, kad tai gali sužinoti vokiečiai.

* * *

Zemaitkiemio valsčiuje, Ukmergės apskrityje Antanas Strioga gyveno 19 amžiuje. Jis buvo žemdirbys, darbštulis, tačiau savos žemės neturėjo, tik nuomojosi. Blaškėsi iš vieno ūkio prie kito, vedė Kotryną Valakaitę iš Rundžių, 28 ūkių kaimo, kuris 1901 metais

visas sudegė (dabar – Kurklių seniūnija, Anykščių rajonas). Ji buvo mažažemio ūkininko duktė, tad vargai tėsėsi. Vyriausias sūnus Petras gimė 1897 metais Medinų kaime, kur tuo metu šeima laikinai gyveno.

Petras lankė tik pradžios mokyklą, anksti padėjo téveliams ūkininkauti svetimoje žemėje. Vos sulaukęs pilnametystės ir Lietuvos neprieklausomybės, stojo savanoriu į kariuomenę. Dalyvavo mūšiuose su lenkais ir bermontininkais. Sugrįžęs pas tévus vedė Barborą Butkutę.

Skačiūnai – buvęs kaimas Ukmergės rajone, Žemaitkiemio seniūnijoje. Nuo 20 amžiaus pradžios minimas Skačiūnų dvaras, Lyduokių dvaro palivarkas. Žinoma, kad 1764 metais Mykolas Skorulskis už 160 tūkstančių auksinų pardavė visą šeimos turtą – Vaitkuškį su Skačiūnais – Mykolui Kosakovskiui. 20 amžiaus pradžioje minimas Skačiūnų dvaras (Lyduokių dvaro palivarkas), vis dar priklausęs Kosakovskiams. Paskutinis palivarko savininkas, valdytojas Karolis Andrašiūnas, miręs 1948 metais, palaidotas Lyduokių kapinėse, dvarą jau nacionalizavus.

Žinoma, kad 1919 metais Skačiūnų dvaro valstiečiai buvo suorganizavę žemės ūkio komuną, kuri gyvavo keturis mėnesius. Po karo dvaras tapo Virkščių kolūkio centru. Dvaro pastatai nugriauti apie 1958 metus. Šiandien jų primena tik du raudonų plytų stulpai ir šimtametės liepos. Su šia vietovė siejasi ir Alfonso Morkūno-Plieno vaikų Elvidos ir Teisūčio gyvenimas. Elvida Morkūnaitė-Čaplikienė pasakojo: „Likome visiškai be pagalbos. Tada man jau buvo 13 metų, o broliui metais mažiau. Kažkada tévelis buvo mums sakęs, kaip elgtis tokiu atveju. Taip ir éjome per anksčiau mums nurodytas šeimas, prašėme vakiško darbelio už duonos galbalą. 1951 metais mus grįžtančius iš Lyduokių bažnyčios apsupo stribai ir nuvedé į sulipdytą Virkščių kolūkį karvių melžti. Man tada buvo 15, broliui Teisūčiui – 14 metų. Nors tai buvo ne paauglių darbas, tačiau kantriai dirbome. Badas nutolo, nes duonos gaudavome, pieno ir taip atsigerdavome. Tik ramybėje „bandito vaikų“ nepaliko. 1952 metų sau-sio 22 dieną mus abu su broliu iševezė į Sibirą...“

1924 metais neprieklausomos Lietuvos valdžia nutarė 150 hektarų žemės Skačiūnų palivarką išparceliuoti – paliki savininkui trečdalį. Visų pirmą žemę buvo atiduota Lietuvos savanoriams, dalyvavusiems neprieklausomybės kovose, tar-

navusiems kariuomenėje, tarp kurių buvo ir Petro Striogos šeima (jie tuo metu jau augino dukrelę Filomeną), taip pat čia gyvenusiems mažažemiams. Striogoms atiteko 12 hektarų. Šis sklypas žmonėms, nenorėjusiems daug dirbamos žemės, buvo lyg ir nepatrauklus: per jo vidurį éjo stačiai šlaitais griovys, kuriuo iš Darapolio miško tekėjo gal 3 kilometrų ilgio bevardis upelis, vasaromis išdziūstantis. Už jo – keli hektarai brandaus miško, ant kalnelio – dirbamas laukas, gal tik pusė gautos nuosavybės. Tačiau Petras Strioga čia pamatė grožį, kurį vėliau kaimynai vadino rojumi. Ant kalnelio pasistatė

trobelę, tvartą, klojimą, prie upelio išsikasė tvenkinėlį, susirentė pirtelę... Postatybų atėjo laikas šeimos pagausėjimui: kas dveji metai jiems gimė dar dvi dukters ir du sūnūs: Genė 1927-aisiais, Vytautas, Anelė ir Valentinas – vėliau.

Iškilo nauja troba su mediniais laiptais į mansardą. Iš jos gerai matėsi visa apylinkė, išsibarsčiusios gal 12 naujo kaimo sodybų. Artimiausieji – Zubeliai prie to upelio taip pat turėjo pirtelę. Deja, Barbora Butkutė-Striogienė mirė 1937 metais, būdama vos 32 metų amžiaus, palikusi vargti vaikus ir vyra, pasiryžusį daugiau nevesti ir patį auginti vaikus. Tad visi moteriški ūkio darbai gulė ant vyriausios dukters Filomenos pėčių... Jauniausiajam Valentiniui tebuvo ketveri. Tuo metu šeima laikė dvi karves, kelis paršus, būri vištų, kalakutų.

Iš pradžių kaimas vadintas Virkštininkais, vėliau Virkščiūnais, kol tapo Virkščiais. Vardą sugalvojo patys kaimo žmonės. Anot kalbininkų, Virkščių kaimo pavadinimas kilęs iš žodžio „virkščia“ (tai augalų stiebas), nurodo vietą (lauką), kur daug virkščių. Kaimas – 3 kilometrai į pietryčius nuo Lyduokių miestelio, tiek pat nuo Valų, 13 kilometrų į rytus nuo Ukmergės. Kariniu kaimo pakraščiu tekėjo Šašuolos upelis, iš jų įtekėjo Šapalas (tas bevardis upelis gal vadinamas Virkšteniu). Rožė Zubelytė-Malinauskienė sakė, kad prieškarijų vietovę vadino Skačiūnais. Kazys Skuodis, Petras Butkus, Jonas Navakas, Rapolas Čyvas, Mykolas Kapočius, Vladas Kadelskis, Stasys Šapalas, Adamonis... Žemės sklypai buvo 9–12 hektarų dydžio, priklausomai nuo jos kokybės. Zubeliai gavo iki 12 hektarų, bet vėliau dar

apie 5 hektarus nusipirko iš kaimynų, tad okupacijos metais Stasys ir Elena Zubeliai tapo „buozėmis“. Pokarį sūnus Stasys (1931–2003) tapo partizanų ryšininku. Rožė mokėsi Ukmurgės gimnazijoje, vėliau – mokytojų seminarijoje. 1951 metų spalio pradžioje šeimą ištrémė kaip „priešiškai veikiančią prieš kolūkius buožių šeimą“. Liko pasislėpusi dylikametė Julė. Rožė tuo metu mokėsi Ukmurgėje, tad jai teko sugrįžti į Virkščius, gyventi su mažaja sesute ir su bame laukti stribų, kada pasibels į duris... Visa laimė, kad kitais metais paskutinio trėmimo iš Lietuvos išvengė...

Filomena, Anelė, Valentinas ir Vytautas Striogos trempyje. Apie 1955 metai

Žinoma, kad Skačiūnų dvaro žemės gavo Lietuvos kariuomenės savanoriai: Rapolas Butkus, gimęs 1892 metais Butkiškių kaime, tarnavęs 1919–1920 metais; Mykolas Kapočius, gimęs 1900 metais Antatilčių kaime, tarnavęs 1919–1920 metais; Antanas Kapočius, Andrius, gimęs 1885 metais Juodžiūnų kaime, tarnavęs 1919–1920 metais; taip pat savanoriais buvo Antanas Kapočius, Jono, gimęs 1899 metais Žemaitkiemioje, tarnavęs 1919–1921 metais; Vacys Adamonis, gimęs 1900 metais Slabados kaime, tarnavęs 1919–1921 metais; Motiejus Šapalas, tarnavęs 1919–1920 metais, ir kiti.

Virkščių gyvenvietė išliko iki šių dienų: dabar čia gyvena 120 žmonių, 1975 metais Šašuola užvenkta ir padarytas Virkščių tvenkinys, taip vadinamas vietinių gyventojų. Pastatytas Virkščių hidrotechnikos kompleksas. 300 metrų į pietus nuo Virkščių kaimo, šalia vietinės reikšmės kelio Lyduokiai–Skuoliai, yra neveikiančios 0,15 hektaro Virkščių (Skačiūnų) kapinės. Žymiausias virkščietis – habilituotas filologijos mokslo daktaras, profesorius Henrikas Zabulis (1927–2010).

Lietuvos okupacija 1940 metais kaimo labiau nepaliėtė – 1941 metais į Sibirą gyventojų nevežė, nors žmonės dejava nuo didelių pyliau. Nacių okupacijos metais tarsi niekas ne-

pakito. 1941 metų liepos 24-ąją į Lyduokius atvažiavo vokiečių motociklininkai, sustoję prie Šašuolos užtvankos, prausėsi, triukšmavo. Kai 1944 metais jie traukėsi į Varkarus, o sovietai sugrįžo, kai mas nuo fronto nenukentėjo, né viena sodyba nesudegė. Tie-sa, iš pradžių Strigai slėpėsi prie Zubelių pirties rūselyje, bet kai niekas nešaudė, tai sugrįžo namo. Virkščiuose sovietų kareiviai įrengė medicinos punktą, kelias dienas pas Striogas gyvено gydytojas. Bet kai frontas greitai nudundėjo, tai ir gydyti nereikėjo. Filomena siek tiek mokėjo rusiškai, nes Ukmergės gimnazijoje iš pradžių mokė prancūzų kalbos, o okupavus Lietuvą, ją pakeitė į rusų. Užtat pokaris atseki-jė viso amžiaus skaus-mus...

Genutė Striogaitė, gi-musi 1927 metais, lankė Skačiūnų pradinę keturklasę, 1938–1940 metais mokėsi Lyduokių pradinės mokyklos 5–6 skyriuose, 1941–1943 metais – Ukmergės gimnazijoje, šešiolikos būdama mokslus nutraukė ir sugrįžo pas tévą į Virkščius. Dirbo su Filomena ir téveliu ūkyje, kitų Striogų vaikai buvo dar maži.

Jaunas Virkščių kaimas savo partizanų neužaugino, nes jaunų vyri nebuvo, ūkininkai augino gausias šeimas. Užtat garsėjo netolimų Valų, Lyduokių, Juodžiūnų kaimų partizanai. Žinome, kad iš pasta-rojo kilię Didžiosios Kovos apygardos (DKA) B rinktinės vadės Alfonsas Morkūnas-Plienės, jo broliai Kostas ir Stanislovas, Vaclovas Adamoniš-Lokys, Jonas ir Nikodemas Bradulskai, Bronius Misiūnas-Ažuolas, Bronius Vagonis-Bi-jūnas, Vincas ir Antanas Vai-čiuliai... Valų kaimo vyrai: Jonas Meilus-Daktaras, Viktoras Meilus-Šturmias, Valentinas Gleiznys-Šarūnas, Stasys Morkūnas-Vanagas, Karolis Šerelis-Aviatorius, Vincas Ruskonis-Tankas, Felikas Laskys bei kiti kovojo Plieno, Daktarė, Bebro, Titnago ir kituose partizanų būriuose. Tad dažnai vykdavo susirėmimai su stribais ir kareiviais. Partizanai dažnai atklysdavo į Virkščius, visada rasdavo prie globstį ir maisto. 1946 metų pavasarį pas Striogas atėjė partizanai Pasaulis ir Tauras paprašė Petro Striogos sutikimo, kad Genė taptų jų ryšininkė. Tévelis neprieštaravo, mergaitė sutiko ir pasirinko Aguonos slapyvardį. Jai teko nešioti partizanų laikus, pristatyti į mišką maisto, atliki kitas užduotis.

(Bus daugiau)
Stanislovas
ABROMAVIČIUS

Tėsinys.

Pradžia Nr. 9 (1079)

Partizanų gretose

1944 metų spalio pradžioje Kostas Mačionis tapo Dzūkų rinktinės Geležinio Vilko grupės partizanu, slapyvardžiu Naganas, vėliau pasirinko slapyvardį Žvalgas. Susitiko su ižymiuoju vadu Vaclovu Voveriu-Žaibu. Už tai, kad visada teisėjo duotą žodį, už narsą ir sumanumą, Kostas Mačionis buvo paskirtas jo pavaduotoju. Sekliai ir įvairūs šnipai nuolat ateidavo į Mačionių namus ir klausinėdavo apie Kostą, bet Antanina Mačionienė vis sakydavo, kad sūnus išėjo į kariuomenę – taip motina jį dangstė. Bet Žvalgas su Žaibu ir dar keliais partizanais dažnai lankydavosi namuose.

Kostas Mačionis buvo labai rūpestingas ir geras žmogus, ne kiekvienam jis patardavo eiti partizanauti, o tik kito pasirinkimo neturintiesiems. Savo jauno pusbrolio Danieliaus Dirsės nepriėmė į Žaibo būri, sakydamas, jog partizanavimas yra tiesus kelias mirčiai į nasrus ir ten reikia eiti tik tada, kai kito pasirinkimo nėra. Bet Danielius buvo labai atkaklus ir įstojo į Vanago būri, tapdamas partizanu Gintaru. Kitas pusbrolis šešiolikmetis Albertas Dirsė buvo patykotas prie namų ir nušautas stribu, užkastas bulvių lauke. Danielius Dirsė-Gintaras 1948 metais buvo išduotas ir bunkeryje nušautas.

1944 metų lapkritį Antanina Mačionienė, palikusi dukteris vienas, išvažiavo moketį pilyliav. Išnamus atvyko stribai ir konfiskavo visą turtą. Buvo išsemti šeimos aruodai, išvežtos kuliomasios mašinos, gyvuliai, baldai. Liko tušti namai, pabėgusi kiaulė, kumeliukas ir arklys, kuriuo Antanina Mačionienė buvo išvažiavusi.

Nuo tada prasidėjeronamumi. Mačionių moterys namo grįždavo tik dienomis, nakvodo kur tik galėdavo – pas kaimynus, kartais miške. Ramiai gyventi jau nebuvo įmanoma: aplinkui vaikščiojo stribai, jų pasiuntiniai arba tiesiog seklliai. Buvo suimtas Kazimieras Mačionis su vaikais.

Monika Golšteinienė pakvietė Antaniną Mačionienę su dukterimis pagyventi pas save, nes jos vyras Vladislovas taip pat buvo suimtas. Juozapavoje apsigyveno mama, dukters Ona, Aldona ir Irena. Girdutė gyveno pas tetą, o Danutė mokėsi Alytuje, ten ir liko gyventi. Kad galėtų palaikyti su broliu Kostu ryšį ir jam padėti, Aldona tapo partizanu ryšininkę.

1944 metų pabaigoje – 1945 metų pradžioje Daugų valsčiaus miškuose veikė Vė-

žio grupė, vadovaujama Konstantino Barausko-Vėžio. 1945 metų vasario pabaigoje šioje grupėje buvo susitelkė apie 100 vyrų. Grupei priklausė Vaclovo Voverio-Žaibo būrys. Ryšius su Vėžiu palaikė ir nuo 1944 metų gruodžio pradžios Alytaus-Butrimonių valsčiuose veikusi Jono Gervicko-Jovaro grupė.

1945 metų apie gegužės 20 dieną, užmezgusi ryšius su Vaclovu Voveriu-Žaibu, ats. ltn. Adolfo Ramanausko-Vanago kuopa (sudaryta iš trijų būrių) persikėlė į Varčios mišką, kur susitiko su grupės vadu Konstantinu Barausku-Vėžiu. Vadovybės pasitarime buvo numatytos visų minėtų trijų dalinių bei Vėžio grupės sudėtyje esančio Varčios apylinkių partizanų skyriaus, vadovaujamo Jono Čapliko-Kommendanto, apsistojimo vietas bei veikimo ribos aplinkiniuose kaimuose, taip pat nustatytai atpažinimo slaptažodžiai bei nuspresta prisaikdinti visus partizanus. Birželio 2 dieną išvykdė manevrinį žygį į Varčios į Noškūnų mišką, Nemunaicių pranciškonų vienuolyno koplyčioje apie 120 partizanų priėmė priesaiką. Pamaldas atlaikė ir kovotojų išpažinties išklausė Ryliskių klebonas Juozapas Stasiūnas, kunigas Vaitiekus Želnia ir du vienuoliai pranciškonai.

1945 metų birželio pirmoje pusėje Punios šile išvyko bendros keleto šiaurinės Dzūkijos partizanų junginių – Margio, Kęstučio, Vėžio grupių, Balbieriškio būrio ir Vanago kuopos vadų bei štabų pareigūnų susirinkimas, sušauktas kpt. Domininko Jėčio-Ažuolio. Vėžio grupei atstovavo Vaclovas Voveris-Žaibas. Pasitarime buvo aptarta tarptautinė padėtis, tolimesnio partizaniaveikimo prasmė ir perspektyvos, grupių vadai apibūdino savo junginių veikimo sąlygas. Svarbiausias pasitarimo rezultatas buvo naujos Dzūkų rinktinės įkūrimas. Dalinio vadu liko jos iniciatorius kpt. Dominikas Jėčys-Ažuolis, sudarytas rinktinės štabas.

Kitas Dzūkijos partizanų organizacinius centras formavosi pietinėje Dzūkijos dalyje. 1945 metų birželio 1–2 dienomis sujungti būrius, veikiančius Valkininkų ir Onuškio valsčiuose bei jiems vadovaujant, iš Vilniaus atvyko ltn. Leonas Tarasevičius-Aras (vėliau Lūšis). Formuojojamas junginys buvo pavadintas Geležinio Vilko (Valkininkų) rinktine ir naujasis jos vadadas birželio 11 dieną užmezgė ryšius su Varčios miško partizanais – Vėžio, Žaibo ir Vanago būriais.

Partizanų vadai susitarė

apie birželio 15 dieną pulti Alovę ir užėmus šį valsčiaus centrą sunaikinti stribus bei ten buvusias valsčiaus institucijas. Alovės valsčiaus pietrytiname pakraštyje, labai tankiame ir pelkėtame Varčios miško masyve susitelkė Vanago, Žaibo ir Vėžio būriai, atvyko nedzingiškiai. Tačiau enkavēdistai sužinojo apie susitelkusius partizanus. Birželio 12 dieną NKVD pasienio kariuomenės

Kostas Mačionis, 1943 metai

220-ojo pulko kareivai apsupo Varčios mišką ir puolė ten išsikurusį Vanago kuopos apie 90 partizanų stovyklą. Kautynės prasidėjo ryte, sargybai pastebėjus besiartinantį priešą. Dėl to partizanai, vadovaujami Antano Kulikausko-Daktaro, iš anksto pasirengė organizuotai gynybai bei traukimuisi. Kaireivai supo stovyklą, puolė statis ir rėkdami „ura“, tačiau partizanai atsakė sutelcta ugnimi. Patyrė didelių nuostolių sovietai ēmė netvarkinėti trauktis, tuo pasinaudojė ēmė trauktis ir partizanai, tačiau trūkstant patyrimo dalis partizanų bandė gelbėtis pavieniui, iškriko. Tuo pasinaudojė sovietai atnaujino ataką, bet organizuotai besitraukiąs branduolys pralaužė apsupties žiedą ir susitiko su į pagalbą atskubėjusiu Žaibo būriu. Stoti į atvirą mūšį jau nebuvo prasmės, todėl Vaclovas Voveris-Žaibas su savo vyrais pasitraukė be didesnių nuostolių į Kalesnikų mišką. Antano Kulikausko-Daktaro apie 20 partizanų, sulaukę tamsos, sėkmingai pasitraukė Sapiegiskių-Nedzingės kryptimi į Panedzingės raistus, o dauguma ats. ltn. Adolfo Ramanausko-Vanago partizanų pasitraukė į Plikionių ir Vabalių miškus. Sulaukę tamsos iš miško išsiveržė ir kitos išsislapščiosios mažos partizanų grupelės.

Varčios mūšis truko apie porą valandų ir jo metu žuvo apie 10 partizanų, keli dingę be žinios ar buvo paimti į nelaisvę, du Žaibo būrio partizanai žuvo ir keli sužeisti. Daugiau

siai vyri žuvo iš neorganizuotai besitraukiančių partizanų, tačiau sovietų nuostoliai buvo didesni: pagal partizanų duomenis – 176, pagal okupantų dokumentus 1945 metų birželio 12–13 dienomis Varčios mūšio metu buvo nukauta 30 partizanų, iš kurių dvi moterys, ir suimi 6 partizanai.

Skirtingai nuo ankstesniųjų NKVD operacijų, sovietų kariuomenė pasiliko Varčios apylinkėse ilgesniams laikui ir nuolat krėtė mišką bei šnipinėjo apylinkes.

1945 metų birželio 24 dieną sovietai iš pasalų užklupo miške vėl susirinkusius partizanus. Mūšyje su baudėjais buvo išsklaidyti ats. ltn. Adolfo Ramanausko-Vanago ir Konstantino Barausko-Vėžio būriai. Vėl žuvo apie 12–14 partizanų, o sunkiai sužeistas Kostas Barauskas-Vėžys buvo paimtas į nelaisvę, klintas Alytuje ir nusižudė Alytaus ligoninėje.

Po Konstantino Barausko-Vėžio žūties vadovavimą grupei perėmė Vaclovas Voveris-Žaibas, kurio būrių iki tol sudarė trys partizanų skyriai po 20 partizanų. Žaibo vadovaujami partizanai veikė Alytaus, Trakų, Kauno apskričių sandūroje esančiuose valsčiuose. Organizacinė veikla ypač paspartėjo įsijungus į Dzūkų grupės sudėtį.

1945 metų liepos pabaigoje Trakų apskritys Burbonių miške surengtame Geležinio Vilko rinktinės Dzūkų grupės būrių vadų – Vaclovo Voverio-Žaibo, Jono Jakubavičiaus-Rugio, Jono Dambrausko-Siaubo ir Martyno Vičkauskos-Vasaros – organizaciniame pasitarime buvo nuspresta surengti atsakomają baudžiamą akciją prieš NKVD talkininkus. Sprendimas nebuvo pats geriausias ta prasme, kad partizanai psichologiskai nepasiruošė po to sekusiam neregėtos apimties priešo terorui, kuris lémė masinę partizanų registraciją, nepaisant vadovybės draudimo, bei laikiną rinktinės dezorganizaciją, išsisklaidžius siautimo periodui mažomis grupelėmis.

Rugsėjo pradžioje Geležinio Vilko rinktinėje liko veikti Siaubo (45 partizanai), Žaibo (iki 60 partizanų), Avižos (iki 20 partizanų) ir Lapkričio (iki 20 partizanų) būriai. 1945 metų rugsėjo 9 dieną Vaclovas Voveris-Žaibas su 22 partizanais pasirodė Žiežmarių valsčiaus Kaukinio miške, tačiau Didžiosios Kovos apygardos atstovų nesurado, nerado ryšių ir su Jonu Dambrausku-Siaubu. Spalio pradžioje Valkininkų valsčiaus NKVD sky-

riuje registravosi Stasys Verseckas-Aviža ir Martynas Česnys-Lapkritis su penkiais partizanais. Daugų ir dalies Alovės valsčiaus partizanai, vadovaujami 4-ojo būrio vado Vaclovo Voverio-Žaibo, netekė ryšio su vadovybe, kaip Geležinio Vilko grupė, išstraukė į Dzūkijos rinktinę ir veikė Daugų valsčiaus Melnytėlės, Juozapavos ir kitų kaimų apylinkėse.

1945 metų lapkričio 6 dieną pas Moniką Golšteinienę į Juozapavos dvarą atėjo Vaclovas Voveris-Žaibas, Kostas Mačionis-Žvalgas ir Jonas Dusevičius-Svajotojas. Jie ruošėsi atlikti svarbią užduotį, todėl atėjo pasikeisti drabužių ir nusiprausti. Į kambarių pasikalbėti ir pasitarti susirinko partizanai, šeimininkė Monika ir Aldona Mačionytė. Kostui prireikė aulinį batų, kuriuos avėjo Svajotojas, nes jam reikėjo atlikti suspanuotą žygį, o lauke lijo. Svajotojas laikė pistoletą kišenėje, todėl jam nusiaunant batus, ginklas iškrito ant žemės ir iššovė. Peršovė Jonui koją ir ta pati kulka Kostui pataikė į pasmakrę – į tą pačią vietą, kaip ir jo tėvui žiemos medžioklėje. Jis pasakė: „Dabar jau viskas“ ir krito.

Deramai palaidoti žuvusiojo tuo metu nebuvo įmanoma, todėl jis buvo susuktas į kariškā brezentinę palapinsiaustę, nuneštas ir paguldytas bulvių rūsyje. Žaibas griežtai uždraudė kam nors pasakoti apie šį tragiską išvykį. Aldona tą naktį palydejo Žaibą iki ryšininkų: jis organizavo Žvalgo išeimą ir palaidojimą. Kitą naktį sesuo Aldona, partizanų ryšininkas Vitas Jegelevičius ir dar pora vyrų bei Izabelė Skliutaitė palaidojo žuvusijį Vieciūnų kaimo kapinėse, prie miško. Palaidojo be karsto, nes jo ieškojimas ar gaminimas būtų sukėlęs daug įtarimų. Jau po šio išvykio Antaninos Mačionienės dažnai klausavo, ar nebuvu pasirodės sūnus, o jis išvyšančia iš skausmo širdimi atsakydavo, kad ne.

1946 metų naktį į gruodžio 16-ąją buvo apsuptas Monikos Golšteinienės namas, o ji pati išvežta apklausti į Daugus ir suimta. Mokytoja buvo įtarima „banditų“ slapstymu.

Mama su dukterimis iš Juozapavos dvaro persikraustė pas kaimynus. Bet persekiojimai nesiliovė, nes sovietų saugumas jau žinojo, kad Kostas Mačionis partizanavo, žinojo ir tai, kad jis jau nebegyvas, nes Monika Golšteinienė – partizanų ryšininkė Malonė – tardymų metu papasakojo apie Kosto Mačionio-Žvalgo žūties aplinkybes.

(Bus daugiau)
Arturas ČIRAS

Henrikas Sinkus

(1916–2014)

Gimė Šakių r. Kudirkos Naumiestyje, darbininkų šeimoje. Mokėsi Kudirkos Naumiesčio pradinėje mokykloje, Kauno jėzuitų gimnazijoje, 1939–1940 m. – Lietuvos karų mokykloje, 1940–1945 m. studijavo Vytauto Didžiojo universiteto Medicinos fakultete. Dirbo Kauno 2-osios moterų ligoninės gydytoju stažuotoju ir ordinatoriumi. 1946–1954 m. kalėjo Vorkutoje. Ten dirbo Komijos lagerių gydytoju chirurgu, 1954–1956 m. – Vorkutos gimdymo namų gydytoju akušeriu gine-

kologu. Grįžęs iš Sibiro, apsigyveno Kalvarijoje, įsitarbino Kalvarijos 1-osios rajoninės ligoninės akušeriu ginekologu. Nuo 1987 m. – vertėsi privačia gydytojo praktika. Su žmona gydytoja okuliste Valerija Bulotaite-Sinkiene užaugino sūnus Algimantą ir Silvestrą Rimgaudą. Nuo 1993 m. H. Sinkus aktyviai dalyvavo Šaulių sąjungos veikloje, buvo Kalvarijos šaulių kuopos tarybos narys, LPKTS Kalvarijos poskyrio tarybos narys. 1992 m. suteiktas Lietuvos kariuomenės dimisijos kapitono laipsnis. Buvo Lie-

Pro memoria

tuvos atsargos karininkų sąjungos narys.

1998 m. apdovanotas Lietuvos šaulių sąjungos Garbės šaulio ženklu. 2000 m. apdovanotas Amerikos lietuvių Žvaigždės medaliu už nuopelnus Lietuvai ir Lietuvos šaulių sąjungai. 2008 m. suteiktas Kalvarijos garbės piliečio vardas. Knigos „Vorkutos politinių kalinių atsiminimai“ bendraautorius (1998).

Palaidotas Kalvarijos kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame šeimą ir artimuosius.

LPKTS Marijampolės filialas

Padervinskų auka Lietuvai

Gausi ir darbštis Padervinsko šeima Lygumų valsčiaus Seireikių kaime turėjo 30 hektarų žemės. Ją arė, séjo, nuiminėjo derlių... Ilgais žiemos vakarais čia skambėjo gražios lietuviškos dainos, muzika... Juokavo, linksminosi jaunimas... Gera buvo tėvams žiūrėti į besistiepiančius keturis sūnus – tikrus Lietuvos ažuolus ir į dvi gražuoles šviesiaplaukes dukteris. Laisvomis nuo darbų minutėmis svajojo apie nuostabią ateityį neprilausomoje Lietuvoje... Tikt... neišspildė svajones – brangių Tėvynę ēmė siaubti atėjūnai – rудieji ir raudonieji. Iš Sibirą dardėjo ešelonių, išgabendami iš Lietuvos labiausiai išsilavinusius, darbščiausius, mylinčius Tėvynę... Toks likimas grėsė ir Padervinskams – juk turėjo 30 hektarų žemės, juk už Lietuvos neprilausomybę buvo pasiruošę atiduoti savo gyvybę, juk nebuvo paklusnūs okupantu valios vykdytojai. Stengesi išsisukti ir nuo tremties, ir nuo Raudonosios armijos... Tuščius namus okupantai rado 1948 metų gegužės 22-ąją atvykę išvežti „pas baltąsias meškas“. Po šio įvykio Padervinskų vyrai pasirinko kovos kelią. Tada, 1948 metais, į Audros partizanų būrį įstojo tėvas Alfonsas Padervinskas, gimęs 1899 metais, ir trys sūnūs: Alfonsas, gimęs 1928 metais, Juozas, gimęs 1929 metais, ir Vytautas, gimęs 1930 metais. Sūnus Pranas, gimęs 1929 metais, igrijęs siuvėjo amatą, gyveno Šiauliouose.

Neilgas buvo visų Padervinskų kovos keliai, nes prie-

šas buvo daug stipresnis, labiau ginkluotas. Pirmasis krito tėvas, kiek vėliau ir visi keturi sūnūs... Visi penki partizanai Padervinskai įamžinti paminklinėje lentoje Pakruojo rajono Lygumų parapijos Sv. Trejybės bažnyčios šventoriuje.

Tėvai

Tėvas Alfonsas Padervinskas-Bevardis 1948 metų rudenių įstojo į Kunigaikščio Žvelgaičio rinktinės Audros partizanų būrį. Susektas einantis iš savo namų į Gervėnų mišką. 1948 metų gruodžio 18 dieną nukautas iš pasalos.

Niekintas Šiauliouose. Užkasimo vieta nežinoma. Partizanų motina, žmona Teklė Padervinskienė, gimusi 1900 metais, – moteris, dėl Lietuvos Laisvės netekusi savo mylimo vyro, šeimos tėvo, ir keturių gražuolių sūnų. Kai jie gulėjo Gruzdžiuose, Meškuičiuose, Šiauliouose ant grindinio išniekinti, ji negalėjo priejų prieiti, negalėjo nušluostyti kruvinų išpurvintų veidų, negalėjo palydėti iš paskutinė kelionė. Jie buvo užkasti svetimų, nedraugiškųjiems žmonių. Vi-

sus penkis vyru prislaudė Šiaulių apskrities žemę. Tik nesužinojo žmona ir motina, kur jie užkasti, kur galėtų prigludusi pajusti juos užklojusios žemės alsavimą...

Negalėjo motina išžiauraus priešo nasrų išplėsti ir savo jaunėlės nepilnametės Joanos... Neatsisveikino ir su vyresniąja Genute, kai ją grūdo į gyvulinį vagoną...

(keliamas į 8 psl.)

Užjaučiame

Dėl staigios dukters ir mamos

Aušros (1958–2014)

mirties, nuoširdžiai užjaučiame buvusių politinė kalinių Birutę Jackuvienę, jos vyra Algimantą, sūnų Zigmantą, dukterį Šarūnę.

TS-LKD Sargėnų grupės nariai

Dėl mylimos žmonos ir mamos

Skaistės

netekties nuoširdžiai užjaučiame buvusių politinė kalinių Edvardą Urboną, vaikus ir artimuosius.

LPKTS Šiaulių filialas

Skelbimai

Kovo 15 d. (šeštadienį) minėsime LPKTS Tauragės filialo 25 metų jubilieju.

12 val. šv. Mišios Tauragės Šv. Trejybės bažnyčioje.

14 val. iškilmingas minėjimas Tauragės kultūros rūmuose.

Kovo 22 d. (šeštadienį) 11 val. Kauno įgulos karininkų ramovėje (A. Mickevičiaus g. 19) įvyks atkurtos LLKS Tauro apygardos visuotinis susirinkimas.

Prašome dalyvauti visus Tauro apygardos karius savarinus ir Laisvės kovų dalyvius. Negalintieji dalyvauti praneškite į štabą tel. (8 37) 778 904.

ISSN 2029-509X

Leidėjas LPKTS

Tremtinys

LPKTS puslapis interne: <http://www.lpkts.lt>

Įmonės kodas 3000 32645. Ats./sask. Nr.LT18 70440600 0425 8365, AB „SEB“ bankas.

Redakcija pasilieka teisę trumpinti ir redaguoti straipsnius, rankraščiai negrąžinami. Redakcijos nuomonė nebūtinai sutampa su autoriaus nuomone.

Mūsų adresas: Laisvės al. 39,

LT-44309, Kaunas, tel. (8 37)

323 204, faksas (8 37) 323 214.

Indeksas 0117.

El. paštas:

tremtinys@zebra.lt

Projektą „Lietuvos Laisvės kovų, tremties ir tautos

netekcių atspindžiai“ remia

Spausdino spaustuvė UAB

„Rinkos aikštė“, Josvainių g. 41,

Kėdainiai

Ofsetinė spauda 2 sp. lankai.

SPAUDOS,

RADIO IR

TELEVIZIJOS

RÉMIMO

FONDAS

Kaina 2 Lt

Tiražas 2680. Užs. Nr.

ILSĘKITĖS RAMYBĖJE

Veronika Narbutaitė-Stugienė

1924–2014

Gimė Pakruojo r. Jasaičių k. valstiečių šeimoje. Augo su seserimi ir trimis broliais. Išėmos sodybą pamiskėje dažnai užeidavo partizanai. Nuo 1947 m. Veronika – Žaliasios partinanų rinktinės ryšininkė. Palaikė ryšius su partizano Petro Mečionio-Lapo grupe, nuo 1949 m. – su Jonu Bulzgio-Klevo būriu. 1950 m. Veronika suimta, tardyta Pakruojo ir Šiaulių stribynuose, Šiaulių kalėjime. Nuteista 10 metų. Kalėjo Leningrade, Intoje. 1956 m. perteista ir išleista. 1960 m. ištekėjo už seno pažįstamo, buvusio partizano Kazimiero Stugio-Kepuraičio, kalėjusio Magadane. Apsigyveno Pakruojo r. Lygumų sen. Kauksnujų k. Užaugino sūnų ir dukterį. 1974 m. vyras mirė, vaikus teko auginti vienai. Laisvės kovų dalyvė Veronika Narbutaitė-Stugienė buvo aktyvi LPKTS Pakruojo filialo ir TS-LKD narė. Pablo-gėjus sveikatai gyveno pas dukterį Radviliškio r., tačiau ryši su Pakruojo filialu nenutraukė.

Palaidota senosiose Pakruojo kapinėse.

Užjaučiame vaikus, vaikaičius ir artimuosius.

LPKTS Pakruojo filialas

Marijona Vitalė Makaravičiūtė

1924–2014

Gimė Lazdijų r. Rimičio k. 1948 m. kartu su tėvais ištremta į Krasnojarsko kr. Chakasijos sr. Saralinsko r. Ulūs Saralo k. Dirbo miškų ūkyje. 1957 m. grįžo į Lietuvą, gyveno Lazdijų r. Rimičio k. Dirbo Kirsnos kolūkyje.

Palaidota Lazdijų kapinėse.

Užjaučiame seserį Aldoną, gyvenančią Kaišiadoryse, ir broli Stanislovą su šeima.

LPKTS Kaišiadorių filialas

Vincenta Elena Kuprytė-Bujokienė

1931–2014

Gimė Kėdainių r. Paskerdumio k. ūkininkų šeimoje. 1941 m. su šeima ištremta į Sibirą, Altajaus kr. Tėvas įkalintas Rešotų lageryje, ten mirė. 1947 m. su mama ir trimis broliais slapta grįžo į Lietuvą. 1949 m. šeima antrą kartą ištremta į Jakutijos Bodaibo gyv. 1956 m. baigė Irkutsko technikumą ir įgijo mechaniko specialybę. Dirbo projektuotoja. 1958 m. su likimo draugu sukūrė šeimą. 1959 m. grįžo į Lietuvą. Užaugino dvi dukteris, sulaukė keturių vaikaičių.

Palaidota Vilniaus Kairėnų kapinėse.

Užjaučiame vyra, brolius, dukterį ir artimuosius.

LPKTB Vilniaus skyrius

Kovo 28 d. (penktadienį) Jonavos krašto muziejaus Istorijos skyriuje įvyks LPKTS Jonavos filialo **25 metų** veiklos ir 1949 metų trėmimo **65-mečio** paminėjimas.

9 val. Jonavos Šv. Jokūbo Apaštalų bažnyčioje bus aukojamas šv. Mišios už 1949 metų tremtinius, atgulusius amžinuoju iššalo žemėje, grįžusius, bet išėjusius Amžinybėn, ir išlikusius gyvuosis.

11 val. Jonavos krašto muziejuje aptarsime nuveiktus darbus per 25 metus ir numatysime ateities planus.

Bendraudami prie arbato puodelio prisiminsme prarastą vaikytę ir jaunystę. Pasidžiaugsimė, kad nugalėjė tremties sunkumas, sulaukėme išsvajotos Lietuvos laisvės ir galime ja džiaugtis.

Veiks tremties fotografijų paroda. Dainas iš tremties dainuos choras „Viltis“.

Maloniai kviečiame dalyvauti.

Rugpjūčio mėnesį asmeniškai organizuoju kelionę į Tomską ir Tomsko sritį aplankytis tremtiniių artimųjų kampus. Kviečiu žmones, kurie norėtų tapti bendrakeleiviais. Susisiekti su **Zenonu Norvaiša** tel. 8 683 65 623 arba (8 45) 594 272, **Dambavos g. 10, Dambavos k. Velžio sen. Panevėžio r.**

Kovo pradžioje LPKTS Šiaulių filialo bei TS-LKD Šiaulių skyriaus partijos nariai vykome į Rumšiškes šventės Užgavėnės. Kelionė buvo nuostabi – džiugino gera nuotaika, smagi daina, šventiškas nusiteikimas. Nors TS-LKD partijos nariai pagal amžių galėtų būti mūsų sūnūs ir dukters, mums, seneliams, netrūko dėmesio, pagarbos.

Šventėje paragavę gardžių blynų, prisiskę, prisidūkė, prisidainave, išklausė nuotaikingų Prezidentės sveikinimą, stebėjė Kanapinio pergalę prieš Lašininių, sudeginę Morę, su ta pačia šventiška nuotaika grįžome į Šiaulius.

(atkelta iš 7 psl.)

Drauge su vyru pasistačiusi jaukius namus, užauginus būri vaikų, Teklė Padervinskienė liko vienai viena, su ryšulėliu rankose. Ir éjo motina Lietuvos keliais, takeliais savo krūtinéje vietoj širdies nešdama degantį fakelą – meilės, skausmo, neapykantos fakelą... 1954 metais nebeatlaikė. Suparalyžiuota iš ligoninės ji buvo nuvežta į Rekyvos slaugos namus. 1958 metais sugrižusi iš tremties dukté Genovaitė Žvigaitienė priglaudė motiną, globojo, bet dukters rankų šiluma glostė neilgai – 1960 metais ji mirė. Palaidota Šiaulių rajono Sereikių kapinaitėse.

Sūnūs ir dukters

Pranas Padervinskas-Šaulys, Šiauliouose, Žvyro gatvėje, turėjo butą, dirbo siuvėju. Sau-gumas, vietinių agentų padedamas, išsiaiškino, kad jis – partizanų brolis. Prasidėjo tardymai, areštas. 1950 metais Pranui pavyko iš arestinės ištrūkti į Kunigaikščio Žvelgaičio rinktinės Audros būri. Tačiau jo kovos keliai buvo labai trumpas – 1950 metų liepos 27 dieną Gavėnaičių kaime, Šiaulių rajone, buvo nukautas. Niekintas Meškuičiuose. Užkasiomo vieta nežinoma.

Vytautas Padervinskas-Jaunutis 1948-ųjų pavasarį ta-po Kunigaikščio Žvelgaičio rinktinės Audros būrio partizanu. Nukautas 1952 metų balandžio 3 dieną Šiaulių rajono Gruzdžių miške. Niekintas Gruzdžių miestelyje. Užkasiomo vieta nežinoma.

Juozas Padervinskas-Šermukšnis nuo 1948 metų pava-sario Audros būrio partizanas, Kunigaikščio Žvelgaičio rinktinės štabo narys. Nukautas 1952 metų rugpjūčio 22 dieną Rumšiškėse.

LPKTS Šiaulių filialo nariai Užgavėnių šventėje Rumšiškėse

Eduardo Manovo nuotr.

Grįždami stebėjomės, kaip buvo smagu. Na ir kas, kad pensijos nekompensuotas, na ir kas, kad skauda tai čia, tai ten. O gyvenimas vis tiek gražus! Ir dangus tą dieną buvo gražus.

Tad dažniai pakelkime akis į dangų... Juk nuotaiką kiekvienas susikuria pats. Juk Dievas sukūrė žmogų džiaugtis, švesti gyvenimą.

Ačiū Šiaulių TS-LKD jaunimui. Vi-suomet būkime šalia jaunimo. Dalyvaukime šventėse ir būkime sveikesni, linksmesni, ir gyvenimas bus gražesnis.

Valerija
JOKUBAUSKIENĖ

Padervinskų auka Lietuvai

1952 metų rugpjūčio 22 dieną Joniškio rajono Dargių kaime. Niekintas Šiauliouose. Užkasiomo vieta nežinoma.

Alfonsas Padervinskas-Žilvitis (sūnus) turėjo buhalterio išsilavinimą. 1948 metų pavarai tapo Audros būrio partizanu, nuo 1951 metų – Kunigaikščio Žvelgaičio rinktinės štabo Visuomeninės dalies viršininkas. Nukautas mūšyje su

Alfonsas Padervinskas (tėvas) su dukterimi Genovaitė Padervinskaite-Žvigaitiene. Šiauliai. Foto ateljė „Bruno“. 1948 metų rugpjūčio 11 diena

NKVD daliniai 1952 metų rugpjūčio 22 dieną Joniškio rajono Dargių kaime. Niekintas Šiauliouose. Užkasiomo vieta nežinoma.

Joana Padervinskaitė-Vai-rienė, gimusi 1936 metais, buvo Audros būrio ryšininkė. Kad nebūtų pastebėta, kaitalojo gyvenamają vietą, slapstėsi. 1948-ųjų gegužę ji nebuvo tėviškėje, todėl nebuvó ištremta.

Kasmet retėjo Kunigaikščio Žvelgaičio rinktinės gretos, nes KGB agentams pavyko užverbuoti Kazį ir Juozą Šakmanus bei Kazį Našliūną. Dėl jų

išdavystės 1952 metų kovą buvo sunaikintas ir paskutinis rinktinės štabas. Iš apsuptyies tada ištrūkės Joanos brolis Alfonsas-Žilvitis dar bandė jį atkurti, tačiau Prisikėlimo apygardos vadovybės paskirtas naujas rinktinės vadas žuvo nepasiekės veikimo teritorijos... Iš štabo narių gyvi buvo likę abu broliai Padervinskai: nuo 1951 metų rinktinės štabo Visuomeninės dalies viršininkas Alfonsas-Žilvitis ir štabo narys Juozas-Šermukšnis. Sukeliais rinktinės nariais jie buvo apsistoję Joniškio rajono miškuose. Slėptuvė buvo netoli Dargių kaimo.

1952-ųjų rugpjūčio 22-ąją Joana Padervinskaitė, pasiemusi drabužių, maisto, slaptą paketelių, išsiruošė į šį mišką. Buvo labai išsiilgusi brolių Juozo ir Alfonso. Iš keturių brolių tik jiedu buvo likę gyvi. Taip norejo bent prie jų prisiglausti, atsisveikinti, juk žinojo – kova žūtbūtinė: ilgiau delsdama, gali jų ir nebepamatyti. Tikėjo laimingai pasiekianti būri – juk ją vežė patikima draugė, partizanų ryšininkė. Tačiau labai apsiriko – ji buvo sekama. Joana sėkmingai pasiekė mišką, susitiko su broliais ir draugais. Tik staiga visi pasi-juto apsuptyti svetimos šalies atėjūnų... Prasidėjo kautynės. I kvietimą pasiduoti partizanai atsakė kulkosvaidžio serija. Tą dieną didvyriška mirtimi krito abu Joanos broliai – Alfonsas-Žilvitis ir Juozas-Šermukšnis, Uosis – bei partizanas Vladas Daraška-Radastas. J.Petraitis-Klevas suspėjo pasitraukti.

Joana Padervinskaitė, tada penkiolikmetė drąsuolė, liko gyva. Tą dieną prasidėjo jos kryžiaus kelias... Iškankintą,

sudaužytą, nebepaeinančią ją įmetė į sunkvežimį ant partizanų palaikų ir išvežė į Šiaulių. Čia saugume ne tik daužė, spardė, bet ir niekino: išprietavavo pats tardytojas! Naktimis merginą laikė saugumo rūsiuose, dieną išvesdavo surištą ir pasodindavo numestų niekinti partizanų viduryje... Taip buvo kankinama beveik visą savaitę: be maisto, be vandens, stribų spardoma, spjaudoma, vadinama tokiais žodžiais, kokie galėjo išsprūsti tik iš jų lūpų... Juk iš leksikono buvo galima atspėti, ar partizanas, ar tik apsimetės juo stribas.

Penkiolikmetę Joana nuteise 25 metams lagerio ir 5 metams tremties. Etapu išgabeno į Kazachstaną. 1955 metais reabilituota. Ištakėjo už tremtinio. Sugrįžusi į Lietuvą kurį laiką gyveno pas seserį Genovaitę. Mirė 1994 metais. Palaidota Sereikių kapinėse.

Genovaitė Padervinskaitė-Žvigaitienei, gimusiai 1924 metais, vienintelei iš šeimos teko pabuvoti Sibiro platybėse. Jos vyras Jonas Žvigaitis buvo Audros būrio ryšininkas, tuo metu jau kalėjo Vorkutos lageriuose.

Irkutsko srities Zalario rajono Ciganovo kaime ji nuo 1951-ųjų rudens iki 1958-ųjų šerė kiaules. Ją ištremė drauge su pirmagimiu sūneliu Jonu. Po kalinimo čia buvo atitremtas ir J. Žvigaitis. Sibire gimė sūnus Vladas.

Sugrįžę į Lietuvą, Žvigaičiai apsigyveno Sereikiuose, Šiaulių rajone. Abu dirbo ten iškurtame kolūkyje „Už taiką“, vėliau pakeistu „Naisių“ pavadinimu. Naisių kaime Žvigaičiai pasistatė namą. Po vyro mirties drauge su ją gyveno

vaikaitis Sigitas, sūnaus Jono sūnus.

Genovaitė buvo vienintelė Padervinskų šeimos tragedijos liudininkė. Iš globos namų parsi vežė ir globojo motiną. I jos namus iš Sibiro katorgos sugrižo ir gyveno sesuo Joana Vai-rienė. Tačiau joms nepavyko sužinoti, kur užkasti keturi broliai ir tėvas.

Lyg simbolį savo sodybos darželyje Naisių kaime Genovaitė Padervinskaitė-Žvigai-tienė užkasė kažkokio vyro kaukolę, ijos kiemą apie 1973-uosius paniekinamai sviestą buvusio aršiausio Lygumų stribio Igno Laučiaus, tada dirbusio kelio meistru. Čia ji užtėvė ir keturis brolius pasimels-davo ir lapkičio 1-ąją uždeg-davo žvakelių...

2009–2012 metais aršiam šių apylinkių stribui Ignui Laučiui buvo bandyta pradėti teisimo procesą. Genovaitė Žvigaitienė buvo liudininkė. Tačiau I. Laučius savo kaltės ne-pripažino. Svarią įrodymų dėl jo nusikalstamos veiklos trūko, tad viskas ir baigėsi.

2014 metų kovo 2 dieną Genovaitė Padervinskaitė-Žvigaitienė iškilmingai palaidota Šiaulių rajono Sereikių kapinėse, greta savo motinos ir sesers. Jai ir jos šeimos ne-lengvam, bet garbingam gyvenimui paskutinę pagarbą atidavė ir gretimo LPKTS Pakruojo filialo buvę tremtiniai, taip pat LPKTS Šiaulių apskrities koordinatorius Algirdas Šapoka, laidotuvų pro-cesijoje dalyvavęs su filialo vėliava. Laisvės kovų dalyviai bei Šaulių sajungos atstovai.

Atsisveikinimo žodį tarė buvusi tremtinė, Pakruojo rajono Lygumų vidurinės mo-kyklos direktoriė Jadviga Korsakienė. Zita BURŽAITĖ-VĖŽIENĖ